

Lapsiin kohdistuneet seksuaalirikokset Pohjois-Suomessa vuosina 2014–2019

Markus Räsänen & Santeri Soudunsaari

5/2021

Markus Räsänen & Santeri Soudunsaari: *Lapsiin kohdistuneet seksuaalirikokset Pohjois-Suomessa vuosina 2014–2019*

Opinnäytetyön muoto: Tutkimuksellinen opinnäytetyö

Julkisuusaste: Julkinen

Ohjaaja: Kimmo Kuukasjärvi & Jenita Rauta

Tutkinto: Poliisi (AMK)

Tässä opinnäytetyössä tarkastellaan lapsiin kohdistuneita rikoslain (39/1889) 20 luvun seksuaalirikosten määrällistä kehitystä Pohjois-Suomen alueella. Opinnäytetyöhön on valikoitu mukaan vuoden 2019 viisi väkiluvultaan suurinta kuntaa sekä Oulun, että Lapin poliisilaitosten alueelta. Oulun poliisilaitoksen viisi väkiluvultaan suurinta kuntaa ovat Kajaani, Kempele, Oulu, Raahe ja Ylivieska. Lapin poliisilaitoksen viisi väkiluvultaan suurinta kuntaa ovat Kemi, Keminmaa, Rovaniemi, Sodankylä ja Tornio. Opinnäytetyössä tarkastellaan vuosien 2014–2019 aikana tilastoituja rikoksia.

Opinnäytetyö on toteutettu kvantitatiivisena tutkimuksena. Opinnäytetyön teoreettinen viitekehys muodostuu aiemmin aiheesta tehtyjen tutkimusten ja selvitysten ympärille. Tutkimustuloksia on havainnollistettu taulukoilla ja kuvioilla.

Lapsiin kohdistuneiden seksuaalirikosten määrällistä ja laadullista kehitystä on tutkittu valtakunnallisella tasolla aiemmin, mutta Pohjois-Suomen alueellisia eroja ei ole aiemmin selvitetty erillisenä tutkimuksena. Lapsiin kohdistuneet seksuaalirikokset ovat olleet ilmiönä paljon esillä myös valtakunnallisessa mediassa kuluneiden viime vuosien aikana. Esimerkiksi Oulussa kesällä 2018 esiin tulleet tapaukset saivat paljon huomiota koko Suomessa.

Tutkimustulosten perusteella lapsiin kohdistuneista seksuaalirikoksista poliisille tehdyt ilmoitukset ovat määrällisesti kasvaneet tutkittavana olevissa kunnissa vuosien 2014–2019 aikana. Tehtyjen ilmoitusten määrä ei kuitenkaan kasva samassa suhteessa tutkimukseen valituissa kunnissa, kun tehtyjen ilmoitusten määrä suhteutetaan kuntien lapsien lukumääriin ja väkilukuun. Suurimmissa kunnissa Oulussa ja Rovaniemellä tehdään vuosittain huomattavasti enemmän ilmoituksia kuin muissa kunnissa. Kun ilmoitusten määrä suhteutetaan lapsi- ja väkilukuun erot lukujen välillä tasoittuvat huomattavasti ja pienemmät kunnat esimerkiksi Tornio ja Sodankylä nousevat tilastoissa suurimpiin lukuihin.

Sivumäärä: 26

Tarkastuskuukausi ja vuosi: Toukokuu 2021

Avainsanat: Lapset, seksuaalirikokset, Pohjois-Suomi

SISÄLLYS

1 JOHDANTO.....	1
1.1 Tutkimusmenetelmä ja -kysymykset.....	1
2 LAPSIIN KOHDISTUNEET SEKSUAALIRIKOKSET SUOMESSA	4
2.1 Aiempia tutkimuksia	4
2.2 Median uutisointia	7
3 LAINSÄÄDÄNNÖLLINEN VIITEKEHYS	8
3.1 Rikoslain 20 luku seksuaalirikoksista	8
3.2 Lapsi asianomistajana.....	13
4 TUTKIMUS JA SEN TOTEUTTAMINEN.....	14
5 TUTKIMUSTULOKSET	15
6 POHDINTA.....	21
6.1 Tutkimuksen haasteet.....	22
6.2 Oma oppiminen.....	23
LÄHTEET	25

1 JOHDANTO

Tämän opinnäytetyön tarkoituksena on tutkia lapsiin kohdistuneiden seksuaalirikosepäilyjen lukumäärää Oulun ja Lapin poliisilaitosten alueella. Opinnäytetyössämme tarkastellaan sekä Oulun poliisilaitoksen, että Lapin poliisilaitoksen alueella viiden väkiluvultaan suurimman kunnan tilastoja. Opinnäytetyössämme tulemme vertaamaan rikoslain (RL, 39/1889) 20 luvun mukaisista lapsiin kohdistuneista rikoksista tehtyjen ilmoitusten määriä suhteessa kuntien alaikäisten lasten määrään tutkittavana olevana ajanjaksona.

Idean opinnäytetyömme aiheeksi saimme Poliisiammattikorkeakoulun opinnäytetyöaiheiden joukosta. Oulun Yliopistollisesta sairaalasta (OYS) oli ehdotettu opinnäytetyön aiheeksi lapsiin kohdistuneita rikoksia Pohjois-Suomen alueella. OYS:n lastenpsykiatrian erikoislääkäri Tiina Tenhunen kertoi keskustelleensa Pohjois-Suomessa toimivan syyttäjän kanssa, jonka kokemuksen mukaan Oulun kaupungista olisi tullut poliisille enemmän tutkintapyyntöjä epäillyistä lapsiin kohdistuneista rikoksista kuin muista Pohjois-Suomen kunnista. Tenhusen kanssa käydyn keskustelun jälkeen päätimme tutkia Pohjois-Suomen alueella tapahtuneiden lapsiin kohdistuneiden seksuaalirikosten määriä ja vertailla niitä eri kuntien välillä.

Opinnäytetyömme aihe on hyvin ajankohtainen, sillä viime vuosina lapsiin kohdistuneet rikokset, etenkin seksuaalirikokset, ovat olleet paljon esillä. Lapsiin ja nuoriin kohdistuneita väkivalta- ja seksuaalirikoksia on tutkittu aiemmissa poliisiammattikorkeakoulun opinnäytetöissä valtakunnallisella tasolla, mutta Oulun ja Lapin poliisilaitosten alueelta kyseisiä tilastoja ei ole eritelty tarkemmin.

Opinnäytetyömme viitekehyksessä käsitellään rikoslain (39/1889) 20 luvun rikosnimikkeet ja määritellään tutkimuksen keskeisimmät käsitteet. Opinnäytetyössämme käytetyt tilastotiedot ovat kerätty Tilastokeskuksen tietokannasta sekä poliisin PolStat-tulosjärjestelmästä.

1.1 Tutkimusmenetelmä ja -kysymykset

Tutkimme opinnäytetyössämme Oulun ja Lapin poliisilaitosten alueilla viidessä väkiluvultaan suurimmassa kunnassa lapsiin kohdistuneiden seksuaalirikosepäilyjen määriä suhteessa kuntien lapsi- ja väestölukumäärään.

Tutkimus toteutetaan kvantitatiivisena eli määrällisenä tutkimuksena. Määrällistä tutkimusta voidaan myös kutsua tilastolliseksi tutkimukseksi. Tilastollisella tutkimuksella saadaan vastauksia lukumääriä ja prosenttiosuuksia koskeviin kysymyksiin. Jotta tulokset ovat luotettavia, tilastollinen tutkimus vaatii riittävän suuren ja edustavan otoksen tutkittavana olevasta ilmiöstä. Tutkimuksen tuloksia kuvataan numeerisilla suureilla sekä havainnollistetaan kaaviolla. (Heikkilä 2014, 15.)

Kvantitatiivisessa tutkimuksessa tietoa tarkastellaan numeerisesti, eli tutkittavaa asiaa ja ominaisuuksia käsitellään ja kuvaillaan numeroiden avulla. Kvantitatiivinen tutkimus vastaa kysymyksiin, kuinka usein, kuinka moni ja kuinka paljon. Tutkimustieto saadaan numeroina ja tutkija selittää ja avaa relevantin numerotiedon sanalliseen muotoon (Vilkka, 2007, 14.)

Kvantitatiivisen tutkimuksen avulla voidaan tuottaa ajantasainen, tilastollinen analyysi olemassa olevasta tilanteesta, mutta syitä ilmiön taustalla ei pystytä selvittämään riittävän tarkasti. Tilastollisessa tutkimuksessa voidaan lisäksi hyödyntää valmiita tilastorekistereitä. (Heikkilä 2014, 15–16.)

Kvantitatiivinen tutkimus tulkitsee ja kuvaa yhteiskunnan eri ilmiöitä tieteen yleisen logiikan mukaisilla täsmällisillä mittausmenetelmillä. Oikeuksiin johtopäätöksiin kvantitatiivisessa tutkimuksessa päästään soveltamalla tilastotieteen menetelmiä saatuihin aineistoihin. (Tilastokeskus 2021, luettu 13.5.2021.)

Jokaisella tutkimuksella on jokin tarkoitus. Kvantitatiivisen tutkimuksen tarkoituksena voi olla ihmisiä koskevien asioiden ja ominaisuuksien tai luontoa koskevien ilmiöiden selvittäminen, kuvaaminen, kartoittaminen, vertaileminen tai ennustaminen. (Vilkka 2007, 19.)

Vertailevassa tutkimuksessa tavoitteena on vertailla luontoon liittyviä ilmiöitä tai samanlaisiin ihmisiin liittyviä asioita eri aikana tai vastaavasti eri paikassa. Vertailevassa tutkimuksessa tarkoituksena on ymmärtää paremmin tutkittavana olevaa asiaa kahden tai useamman tutkimuskohteen avulla sekä selkeästi tuomalla esiin asioiden välisiä eroja. (Vilkka 2007, 21)

Hypoteesi on tutkimuksen ennakko-olettamus, joka on muodostettu teorian tai aiempien tutkimusten perusteella. Tutkimuksen osaongelmat voidaan asettaa väittäviksi, joita tutkitaan kerätyn aineiston perusteella ja tarkastellaan vastaavatko hypoteesit eli ennakko-oletukset teorian tietoa. (Tilastokeskus 2021, luettu 13.5.2021.) Opinnäytetyömme alkuolettamuksena on, että lapsiin kohdistuneista seksuaalirikoksista tehtyjen ilmoitusten määrät ovat kasvaneet Pohjois-Suomen alueella. Määrien kasvun lisäksi oletetaan, että tutkimukseen valituissa väkiluvultaan suuremmissa kunnissa, kuten Rovaniemellä ja Oulussa, poliisille ilmoitetaan lapsien määrään suhteutettuna enemmän kyseisistä rikoksista, kuin muissa pienemmissä kunnissa. Olettamuksemme perustuvat opinnäytetyön suunnitteluvaiheessa käymiimme keskusteluihin ja ilmiöön tutustuessa esiin tulleisiin uutisointeihin.

Tässä opinnäytetyössä olemme hyödyntäneet poliisin PolStat-tulostietojärjestelmää tilastotiedon keräämiseen. Olemme rajanneet vertailtavana olevat tiedot ajallisesti, paikallisesti sekä aiheellisesti. Saadusta aineistosta olemme luoneet havainnollistavat kaaviot, joiden avulla vertailemme tutkimuksesta saatuja tuloksia. Tämän lisäksi olemme avanneet saatuja lukuja sanalliseen muotoon.

Olemme asettaneet seuraavat tutkimuskysymykset opinnäytetyöllemme:

1. Miten lapsiin kohdistuneet rikoslain (39/1889) 20 luvun seksuaalirikoksista tehdyt ilmoitukset ovat määrällisesti muuttuneet tutkimukseen valituissa kunnissa vuosina 2014–2019?
2. Miten lapsiin kohdistuneet rikoslain (39/1889) 20 luvun seksuaalirikoksista tehdyt ilmoitukset ovat määrällisesti muuttuneet, kun ilmoitusten määrä suhteutetaan lapsien määrään tutkimukseen valituissa kunnissa vuosina 2014–2019?
3. Miten lapsiin kohdistuneet rikoslain (39/1889) 20 luvun seksuaalirikoksista tehdyt ilmoitukset ovat määrällisesti muuttuneet, kun ilmoitusten määrä suhteutetaan väkilukuun tutkimukseen valituissa kunnissa vuosina 2014–2019?
4. Tehdäänkö Oulussa lapsien määrään ja väkilukumäärään suhteutettuna enemmän rikosilmoituksia lapsiin kohdistuneista seksuaalirikoksista kuin muissa tutkimukseen valituissa kunnissa?

2 LAPSIIN KOHDISTUNEET SEKSUAALIRIKOKSET SUOMESSA

2.1 Aiempia tutkimuksia

Lapsiin kohdistuvaa seksuaalirikollisuutta tutkitaan pääosin erilaisista rekistereistä tuotetuilla viranomaistiedoilla sekä kyselytutkimuksilla. Viranomaisten tietoon tulleiden rikosten määrästä ja ominaispiirteistä eli ilmirikollisuudesta saadaan tietoa rekisteritutkimuksilla. Ilmirikollisuuden ohella piilorikollisuuden on arvioitu olevan huomattavan yleistä lapsiin kohdistuvissa väkivalta- ja seksuaalirikoksissa. (Fagerlund & Toivonen 2021, 10.)

Lapsiin kohdistuneesta väkivallasta ja seksuaalirikoksista on julkaistu runsaasti tutkimuksia ja artikkeleita edeltävän vuosikymmenen aikana. Yksi tuoreimpia julkaisuja aiheesta on Monica Fagerlundin ja Virve-Maria Toivosen vuonna 2021 julkaistu tutkimus *”Rikosprosessin kesto lapsiin kohdistuvissa seksuaalirikoksissa”*. Tutkimus on Valtioneuvoston kanslian julkaisema. Tutkimuksessa selvitettiin lapsiin kohdistuvien seksuaalirikosten rikosprosessien kestoja ja sitä, mitkä tekijät pitkittävät niiden käsittelyä. Lisäksi tutkimuksessa analysoitiin kyseisten rikosten lainvoimaisia tuomioita ja selvitettiin, onko näiden rikosten tekemuodoissa tai osapuolissa tekijöitä, jotka voisivat selittää rikosprosessien pitkittymistä. Kolmantena asiana Fagerlund ja Toivonen tutkivat alueellisia eroja lapsiin kohdistuvien seksuaalirikosten rikosprosessissa haastatteleamalla rikosprosessin eri vaiheissa toimivia henkilöitä. Fagerlundin ja Toivosen tutkimuksen mukaan lapsiin kohdistuvien seksuaalirikosten rikosprosessi on keskimäärin pitempi kuin muiden vakavien seksuaali- ja väkivaltarikosten. Lisäksi esitutkintavaiheen kestoissa havaittiin alueellisia eroja. (Fagerlund & Toivonen 2021, 3.)

Kari Karangon pro-gradu tutkielmassa selvitetään ongelmakohtia, joita esiintyy lapsiin kohdistuvissa seksuaali- ja pahoinpitelyrikoksissa. Karangon pro-gradu tutkielma on julkaistu keväällä 2020. Karanko on tutkielmassaan selvittänyt laajalla kysely- ja haastattelututkimuksella ongelmia, joita ilmenee poliisin lisäksi lastensuojelussa, syyttäjillä ja tuomioistuimissa, kun käsittelyssä on lapsiin kohdistuvia seksuaali- ja pahoinpitelyrikoksia. Poliisin näkökulmasta mielenkiintoinen huomio Karangon tutkielmasta on se, että hyvin moni poliisilaitos oli jättänyt vastaamatta Karangon kyselytutkimukseen tai kieltäytynyt vastaamasta vedoten tutkimusluvan puuttumiseen, vaikka lain mukaan kyseiseen tutkimukseen ei ole tarvinnut tutkimuslupaa poliisihallitukselta. (Karanko 2020, 1, 2.)

Karanko nostaa tutkielmassaan esiin rikosilmoitusten määrän kasvun lapsiin kohdistuvissa seksuaali- ja pahoinpitelyrikoksissa. Ilmoitusmäärien Karanko mainitsee kasvaneen lastensuojelulakiin tehdyn muutoksen myötä, jonka mukaan tietyt viranomaiset ovat velvoitettuja tekemään ilmoituksen poliisille, kun heidän tietoonsa on työtehtävän kautta tullut seikka, jonka perusteella on syytä epäillä lapsen joutuneen seksuaali- tai pahoinpitelyrikoksen uhriksi. (Karanko 2020, 7.)

Poliisin mukaan suurin ongelma lasten seksuaalirikosten tutkinnassa on resurssipula. Haasteena on myös aika, näytön hankkiminen voi olla erittäin vaikeaa, jos esitutkinta päätetään aloittaa vasta pitkän ajan kuluttua rikoksen tapahtumisesta. Kyseiset rikokset vanhenevat harvoin, sillä yleensä ne vanhe-nevat vasta kymmenen vuoden kuluttua lapsen täysi-ikäiseksi tulosta. (Karanko 2020, 11.)

Noora Ellosen, Monica Fagerlundin ja Kimmo Haapakankaan artikkeli ”lapsiin kohdistuneiden seksuaalirikosten ilmoitukset kasvussa, uhrikokemukset eivät” käsittelee poliisin tilastojen ja uhritutkimuksessa saatujen tilastojen välistä suhdetta. Artikkelin on julkaistu huhtikuussa 2019 Tilastokeskuksen verkkosivuilla. Artikkelin mukaan poliisin tilastoissa lapsiin kohdistuneiden seksuaalirikosepäilyjen määrä on kasvanut selvästi vuoden 2019 alussa, mutta uhritutkimus puolestaan taas osoittaa, että hyväksikäytöksi luokiteltavat seksuaalirikokset olivat vähentyneet. Artikkelissa pohditaan myös syitä ilmoitusmäärien muutokseen ja vaikuttaviksi tekijöiksi esitetään tehtyjä lakimuutoksia, kuten esimerkiksi rikosnimikkeiden uudistukset sekä lastensuojelulain ilmoitusvelvollisuuden muuttuminen. Lisäksi mainitaan, että julkinen keskustelu on lisännyt kansalaisten ilmoitusherkkyyttä. Kirjoittajat tuovat esiin ilmiön erityispiirteen, jossa samat lapset saattavat joutua kohtaamaan toistuvia seksuaalirikoksia. Tämä selittää osaltaan sen, että seksuaalirikoksista tehtyjen ilmoitusten määrät ovat kasvaneet, mutta uhrien määrä ei välttämättä ole kasvanut samassa suhteessa. Artikkelissa pyritään kumoamaan julkisuuden kautta tullut käsitys siitä, että lapsiin kohdistuneet seksuaalirikokset olisivat räjähdysmäisessä kasvussa, sillä tilastojen ja tutkimusten kerrotaan osoittavan päinvastaista suuntaa ilmiön kehityksestä. Kirjoittavat mainitsevat myös viranomaisten toiminnan tehokkuuden parantuneen lapsiin kohdistuneiden seksuaalirikosten suhteen. Ilmoitusmäärien lisäksi artikkelissa kerrotaan lapsiin kohdistuneiden seksuaalirikosepäilyjen käynnistämien esitutkintojen laadusta ja kestosta. Esitutkinnan keston mainitaan pidentyneen kyseisiin rikoksiin liittyvissä tapauksissa. (Tilastokeskus 2021, luettu 13.5.2021.)

Ella Kaitamäki on tutkinut opinnäytetyössään lapsiin kohdistuneiden perhe- ja lähisuhdeväkivaltarikosten määrän ja laadun muutoksia Suomessa vuosien 2009–2017 aikana. Tutkimuksessa on mukana seksuaalirikosten lisäksi muitakin rikosnimikkeitä. Kaitamäen tutkimustulosten mukaan lapsiin kohdistuneista seksuaalirikoksista suurin osa oli lapsen seksuaalisia hyväksikäyttöjä. Muut lapseen kohdistuneet seksuaalirikokset olivat vähäisiä tutkittavana olevana ajan jaksone, eikä niiden määrissä tapahtunut suurta vaihtelua. Vuonna 2009 lapsen seksuaalisten hyväksikäyttöjen määrä oli vain 4 % vähemmän kuin vuonna 2017. (Kaitamäki 2018, 25).

Kaitamäki selvitti myös lapsiin kohdistuneiden seksuaalirikosten uhrien ja tekijöiden välistä suhdetta. Tarkasteltavana olivat tilanteet, joissa tekijä on uhrin sisarus, vanhempi tai muu samassa taloudessa asuva henkilö. Useimmissa tapauksissa tekijänä oli lapsen vanhempi. Hyvin pienissä osissa tapauksista tekijänä oli muu samassa taloudessa asuva henkilö. (Kaitamäki 2018, 28, 29.)

Lapsiin kohdistuneiden seksuaalirikosten ikäjakaumaa tutkittaessa Kaitamäki jakoi uhrien iät kahteen kategoriaan, 0–14-vuotiaat sekä 15–17-vuotiaat. Selvityksestä kävi ilmi, että suurimmassa osassa lapsen seksuaalisissa hyväksikäytöissä ja raiskauksissa uhri oli 0–14-vuotias. Lapsen seksuaalisen hyväksikäytön uhreista 95 % oli alle 15-vuotiaita. Raiskauksen uhreista 87 % oli alle 15-vuotiaita. Muissa lapseen kohdistuneissa seksuaalirikoksissa jakauma oli tasaisempi, uhreista 51 % oli 0–14-vuotiaita. Kaitamäen tutkimukseen valituissa tapauksissa lapseen kohdistuneissa seksuaalirikoksissa mies oli tekijänä 90 % tapauksista. Uhreista 88 % oli tyttöjä. (Kaitamäki 2018, 32, 33, 34.)

Vuonna 2014 julkaistu tutkimus ”Lasten ja nuorten väkivaltakokemukset 2013 – Lapsiuhritutkimuksen tuloksia” käsittelee laajasti lasten ja nuorten kokemuksia kohdatusta väkivallasta. Tutkimuksen ovat tekijöinä ovat Monica Fagerlund, Marja Peltola, Juha Kääriäinen, Noora Ellonen ja Heikki Sariola. Tutkimuksessa on selvitetty kyselytutkimuksen avulla kuudes- ja yhdeksäsluokkalaisten lasten väkivaltakokemuksia, mutta kohdatun väkivallan lisäksi tutkimuksessa on selvitetty myös lasten seksuaalista hyväksikäyttöä. Tutkimuksessa saadun selvityksen mukaan 19 % vastaajista, jotka ovat kohdanneet seksuaalista kanssakäymistä vanhemman henkilön kanssa jättävät kertomatta asiasta kenellekään. Jos seksuaalinen kanssakäyminen on ollut vastentahtoista oman ikätoverin kanssa, 39 % vastaajista on jättänyt kertomatta tapahtuneesta kenellekään. Tutkimuksessa esitetään syyksi kertomatta jättämiselle sitä, että edellä mainitut teot koetaan hävettävämmiksi kuin esimerkiksi väkivallan kohtaaminen, josta on helpompi puhua ja helpompi puuttua. (Fagerlund, Peltola, Kääriäinen, Ellonen & Sariola 2014, 25, 120.)

Sanna-Mari Humppi ja Noora Ellonen tutkivat julkaisussaan lapsiin kohdistuvaa väkivaltaa ja hyväksikäyttöä. Vuonna 2010 julkaistussa tutkimuksessa Humppi ja Ellonen avaavat *Lapset väkivallan uhriina*-hankkeen tutkimustuloksia. Hankkeessa kartoitettiin lasten kokeman väkivallan yleisyyttä ja ominaispiirteitä, mutta tutkimuksessa oli väkivallan lisäksi käsitelty lapsiin kohdistuneita seksuaalirikoksia. Tutkimuksen tarkoituksena on ollut selvittää viranomaistyötä ja millaisia toimia Lapsiin kohdistuneiden väkivalta rikosten selvittäminen käytännössä vaatii. Tutkimuksessa on keskitytty lapsiin kohdistuvien väkivalta- hyväksikäyttötapausten tunnistamiseen, näiden käsittelyyn rikosprosessissa ja näihin liittyvään viranomaisyhteistyöhön. Tutkimuksen tarkoituksena on ollut viranomaisyhteistyön parantaminen lapsiin kohdistuvissa väkivalta- ja seksuaalirikoksissa. (Humppi & Ellonen 2010, 5.)

Lapsiin kohdistuneita seksuaali- ja väkivaltarikoksia tutkivien poliisien mukaan viime vuosina esiin on noussut ilmiö, jossa huoltajuusriitojen keskelle vanhemmat tekevät rikosilmoituksia toisen vanhemman käyttäytymisestä yhteistä lasta kohtaan ilman suurempia perusteluita. (Rantaeskola ym.2016, 49.)

2.2 Median uutisointia

Seksuaalirikokset ovat olleet paljon esillä myös valtakunnallisen median uutisoinneissa. Lapsiin kohdistuneista seksuaalirikoksista on uutisoitu yhtenä osana seksuaalirikoksia mutta myös erillisenä ilmiönä. Varsinkin Oulussa vuoden 2018 aikana esiin tullut poikkeuksellisen laaja alaikäisiin kohdistunut seksuaalirikosvyyhti aiheutti paljon uutisointia. Oulussa ilmi tulleiden tapahtumien myötä myös muualla Pohjois-Suomessa on kiinnitetty aiempaa enemmän huomiota alaikäisiin kohdistuneisiin seksuaalirikoksiin.

Lapin Kansassa vuonna 2018 julkaistussa artikkelissa rikosylikomisario Jukka Haataja kertoo seksuaalirikosten lisääntyneen lapin alueella selvästi verrattuna muutamiin edellisiin vuosiin. Silti lapsiin kohdistuneiden seksuaalirikosten määrä on tilastollisesti puolestaan vähentynyt lapin poliisilaitoksen alueella vuoden 2014 jälkeen. (Sallinen, Lapin Kansa 14.12.2018.)

Oulussa vuonna 2018 esiin tulleet lapsiin kohdistuneet seksuaalirikokset ovat saaneet paljon julkisuutta. Lapin Kansan artikkelissa vuodelta 2018 kerrotaan törkeiden lapsiin kohdistuneiden seksuaalirikosten lisääntyneen merkittävästi Oulun alueella. Esimerkiksi ilmoitukset törkeistä lapsen seksuaalisista hyväksikäytöistä olivat lukumäärällisesti suurimmat kymmeneen vuoteen. (Kempainen, Lapin Kansa 14.12.2018.)

Heikki Uusitalon kirjoittaa Kalevan artikkelissa seksuaalirikosten vähentyneen Oulun poliisilaitoksen alueella vuoden 2018 aikana. Vastaavasti Oulun kaupungin alueella seksuaalirikosten kehitys on ollut päinvastainen saman vuoden aikana. Uusitalo ei erittele artikkelissaan seksuaalirikosten asianomistajien ikäjakaumaa, mutta mainitsee useassa jutussa asianomistajan olevan alaikäinen tyttö. (Uusitalo, Kaleva 1.2.2019.)

Ylen verkkosivuilla vuonna 2019 julkaistun artikkelin mukaan seksuaalirikosten ilmoitusmäärä oli lisääntynyt valtakunnallisesti 16 % edelliseen vuoteen verrattuna. Artikkelin tiedot perustuvat poliisin ylläpitämiin tilastoihin. Poliisin mukaan seksuaalirikosten määrä ei kuitenkaan ole kasvanut, ainoastaan poliisille tehtyjen ilmoitusten määrä. Artikkelin mukaan Oulussa tehtyjen seksuaalirikosten määrä kasvoi yli 100 % vuoden 2019 ensimmäisen puolen vuoden aikana. Lasten seksuaalisten hyväksikäyttöjen määrän mainittiin myös kasvaneen verrattuna edellisvuoden vastaavaan aikaan. (Jäntti & Mäki, Yle 26.7.2019.)

3 LAINSÄÄDÄNNÖLLINEN VIITEKEHYS

3.1 Rikoslain 20 luku seksuaalirikoksista

Seksuaalirikoksista säädetään rikoslain (39/1889) 20 luvussa. RL 20 luvun keskeisempiä käsitteitä ovat sukupuoliyhteys ja seksuaalinen teko. Sukupuoliyhteydellä tässä yhteydessä tiivistetysti tarkoitetaan:

- anaalista, oraalista tai vaginaalista sukupuoliyhteyttä miehen sukupuolielimellä,
- seksuaalista tunkeutumista sukupuolielimeen esineellä tai esimerkiksi sormella,
- seksuaalista tunkeutumista peräaukkoon esineellä tai esimerkiksi sormella ja
- miehen peniksen suuhun ottamista. (Frände, Matikkala, Tapani, Tolvanen, Viljanen & Wahlberg 2018, 124–126.)

Seksuaalisella teolla tarkoitetaan tekoa, jossa seksuaalisuus on olennaisena osana ottaen huomioon tekijä, uhri ja teko-olosuhteet. Seksuaalista tekoa arvioidessa lähtökohtana on tapahtuman objektiivinen arviointi. Seksuaalisen teon arviontiin vaikuttavat mm. kulttuuripiiri ja henkilöiden ikä. (Frände ym 2018, 127.)

Seksuaalirikokset voidaan jakaa kolmeen eri kategoriaan pakottamisrikoksiin, hyväksikäyttörikoksiin ja taloudellisiin hyväksikäyttörikoksiin. Pakottamisrikoksiin kuuluvat raiskaus, törkeä raiskaus ja pakottaminen seksuaaliseen tekoon. Jokaisessa edellä mainitussa rikosnimikkeessä keskeisessä asemassa on pakottaminen, sekä osittain puolustuskyvyttömän tilan hyväksi käyttäminen. (Frände ym. 2018, 133.)

Hyväksikäyttörikoksiin voidaan katsoa kuuluvaksi seksuaalinen hyväksikäyttö, seksuaalinen ahdistelu, lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö, törkeä lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö, lapsen houkuttelemine seksuaalisiin tarkoituksiin ja sukupuolisiveellisyyttä loukkaavan lasta koskevan esityksen seuraaminen. Hyväksikäyttörikoksissa tekijä käyttää hyväkseen vahvempaa asemaansa suhteessa uhriin. Tekijä hyödyntää vahvempaa asemaansa ja sitä ettei uhrin mahdollisuus seksuaaliseen itsemääräämiseen ole tasavahva suhteessa tekijään. Hyväksikäyttörikokset eivät siis suoranaisesti pidä sisällään pakottamista. Tästä syystä aikuisiin kohdistuvia hyväksikäyttörikoksia voidaan pitää astetta lievempänä kuin suoranaista pakottamista sisältävät seksuaalirikokset. Lapsen seksuaalisen hyväksikäyttöön on asetettu alaikäraja 16-vuotta. Tätä nuorempien kanssa ei saa olla seksuaalisessa kanssakäymisessä. Asetetun suojaikärajan myötä rangaistavuus ei edellytä minkään muun hyväksikäyttöelementin toteutumista, sillä ajatuksena on, että lapsi ei kykene käyttämään seksuaalista itsemääräämisoikeuttaan. (Frände ym. 2018, 133,134, 151.)

Seksikaupan kohteena olevan henkilön hyväksikäyttö, seksuaalipalvelujen ostaminen nuorelta, paritus ja törkeä paritus kuuluvat taloudellisiin hyväksikäyttörikoksiin. Taloudellisissa hyväksikäytöissä motiivina seksuaaliseen tekoon ryhtymisellä on raha tai jokin muu korvaus. (Frände ym. 2018,133,134, 181.)

RL:n 20 luvun rikosnimikkeistä, jotka jo nimikkeen tasolla kohdistuvat pelkästään lapsiin ovat lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö, törkeä lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö, seksuaalipalveluiden ostaminen nuorelta, lapsen houkuttelemine seksuaalisiin tarkoituksiin ja sukupuolisiveellisyyttä loukkaavan lasta koskevan esityksen seuraaminen. Loput Rikoslain 20 luvun rikosnimikkeet, raiskaus, törkeä raiskaus, pakottaminen seksuaaliseen tekoon, seksuaalinen hyväksikäyttö, seksuaalinen ahdistelu, seksikaupan kohteena olevan henkilön hyväksikäyttö, paritus ja törkeä paritus koskevat niin aikuisia kuin lapsiakin. (Rantaeskola ym. 2016, 53.)

Raiskaukseen syyllistyy se henkilö, joka pakottamalla, väkivaltaa käyttämällä tai väkivallalla uhkaamalla pakottaa toisen henkilön sukupuoliyhteyteen. Keskeisenä tunnusmerkistönä raiskauksessa on siis pakottaminen. Pakottamisella tarkoitetaan tilannetta, jossa uhrin voimavarat ylitetään tavalla, ettei hän pysty fyysisesti vastustamaan tekijää tai uhrin omaan tahtoon vaikutetaan niin, että pakottaja saa hänet toimimaan tahtomallaan tavalla. Pakottamisella tässä yhteydessä on siis ominaista väkivallankäyttö tai sillä uhkaaminen. (Frände ym. 2018, 134,135.)

Raiskaukseen syyllistyy myös se henkilö, joka käyttää hyväkseen toisen henkilön tiedottomuudesta, sairaudesta, vammaisuudesta, pelkotilasta tai muusta avuttomasta tilasta johtuvaa kyvyttömyyttä puolustaa itseään tai ilmaista omaa tahtoaan ollakseen sukupuoliyhteydessä uhrin kanssa. Rikoksen tunnusmerkistön täyttymisen kannalta, ei ole merkitystä ovatko edellä mainitut tilat ohimeneviä vai pysyviä. Myöskään sillä, mikä tai kuka tilan on aiheuttanut ei ole merkitystä. (Frände ym. 2018, 138.)

Rikoslain (509/2014) 20 luvun 2 §:n mukaan:

Jos raiskauksessa

- 1. aiheutetaan toiselle vaikea ruumiinvamma, vakava sairaus tai hengenvaarallinen tila*
- 2. rikoksen tekevät useat tai siinä aiheutetaan erityisen tuntuva henkistä tai ruumiillista kärsimystä,*
- 3. kohteena on kahdeksatoista vuotta nuorempi lapsi,*
- 4. rikos tehdään erityisen raa'alla, julmalla tai nöyryyttävällä tavalla tai*
- 5. käytetään ampuma- tai teräasetta tai muuta hengenvaarallista välinettä taikka muuten uha-
taan vakavalla väkivallalla*

ja raiskaus on myös kokonaisuutena arvostellen törkeä, rikoksentehtävä on tuomittava törkeästä raiskauksesta.

Törkeän raiskauksen pohjana on rikoslain 20 luvun 1 §:n mukainen raiskaus. Jotta teko täyttää törkeän raiskauksen tunnusmerkistön täytyy jonkin edellä mainituista viidestä perusteesta täytyä. Tämän lisäksi teko vaatii kokonaistörkeyttä. Vakava ruumiinvamma voi olla esimerkiksi käsivarren murtuminen teon yhteydessä. Vakavalla sairaudella voidaan tarkoittaa esimerkiksi HIV-infektiota. Hengen-vaarallinen tila voi syntyä esimerkiksi kuristamisesta. (Frände ym. 2018, 143,144.)

Pakottaminen seksuaaliseen tekoon rikoksessa tekijä käyttää pakottamista muuhun seksuaaliseen tekoon kuin sukupuoliyhteyteen. Tämän rikosnimikkeen yhteydessä pakottamisessa käytetylle väkivallalle tai väkivallalla uhkaamiselle ei ole määritelty lisäkriteereitä. Myöskään uhkaukselle ja sen sisällölle ei ole asetettu erityisiä kriteereitä. (Frände ym. 2018, 149.)

Seksuaalisessa hyväksikäytössä tekijä käyttää asemaansa hyväkseen taivuttaakseen uhrin sukupuoliyhteyteen kanssaan tai muuhun seksuaalista itsemääräämisoikeutta loukkaavaan seksuaaliseen tekoon tai tällaisen teon kohteeksi. Rikoslain (563/1998) 5 §:n mukaan hyväksikäyttäjän asemalla tarkoitetaan:

- 1. kahdeksaatoista vuotta nuoremman henkilön, joka on koulussa tai muussa laitoksessa hänen määräysvaltansa tai valvontansa alainen taikka muussa niihin rinnastettavassa alisteisessa suhteessa häneen,*
- 2. kahdeksaatoista vuotta nuoremman henkilön, jonka kyky itsenäisesti päättää seksuaalisesta käyttäytymisestään on hänen kypsymättömyytensä sekä osapuolten ikäeron vuoksi olennaisesti heikompi kuin tekijällä, käyttämällä törkeästi väärin tämän kypsymättömyyttä,*
- 3. henkilön, joka on hoidettavana sairaalassa tai muussa laitoksessa ja jonka kyky puolustaa itseään taikka muodostaa tai ilmaista tahtoaan on sairauden, vammaisuuden tai muun heikkoudentilan vuoksi olennaisesti heikentynyt, tai (27.6.2014/509)*
- 4. henkilön, joka on hänestä erityisen riippuvainen, käyttämällä törkeästi väärin tätä riippuvuussuhdetta tekijästä.*

Aseman hyväksikäyttäminen voi tapahtua esimerkiksi koulussa opettajan toimesta tai vankilassa vartijan toimesta. Opettaja voi tarjota oppilaalle etuja muun muassa koulusuorituksiin, mikäli oppilas suostuu esimerkiksi sukupuoliyhteyteen ja näin opettaja käyttää hyödyksi asemaansa. (Frände ym. 2018,153)

Seksuaalisessa ahdistelussa tekijä koskettelemalla uhriaan tekee seksuaalisen teon, joka on omiaan loukkaamaan uhrin seksuaalista itsemääräämisoikeutta. Tällaisena kosketteluna voidaan pitää esi-

merkiksi sivelyä, puristelua, taputtelua ja suutelua. Rangaistavana koskettelun kohteena voidaan pitää ruumiinosia, joita pidetään seksuaalisesti merkittävänä esimerkiksi rinnat ja sukupuolielin. (Frände ym. 2018, 158.)

Lapsen seksuaaliseen hyväksikäyttöön syyllistyy se, joka koskettelemalla tai muulla tavoin tekee kuuttatoista vuotta nuoremmalle lapselle seksuaalisen teon, joka on omiaan vahingoittamaan lapsen kehitystä, tai saa lapsen houkuteltua yllä mainittuun tekoon. Jos tekijä koskettelun sijasta on sukupuoliyhteydessä alle kuusitoistavuotiaan lapsen kanssa, kyseessä on joko lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö tai sen törkeämpi tekemuoto. Rikосnimike määräytyy teon törkeyden kokonaisarviointin mukaan. Mikäli lapsen vanhempi tai siihen rinnastettava henkilö tekee edellä kuvatun seksuaalisen teon yli kuusitoista -mutta alle kahdeksantoistavuotiaalle lapselle on kyseessä myös tällöin lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö. Teon kriteerinä olevaa lapsen kehityksen vahingoittumista arvioidaan aina yleisellä tasolla. Tekoa arvioidessa ei siis mietitä, vaikuttiko teko juuri teon kohteena olevan lapsen kehityksen. Lapsen seksuaalista hyväksikäyttöä voi olla esimerkiksi seksuaalisväritteisten viestien lähettäminen. (Rantaeskola ym. 2016, 54.)

Törkeässä lapsen seksuaalisessa hyväksikäytössä tekijä on sukupuoliyhteydessä kuuttatoista vuotta nuoremmalla lapsella, tai jo kuusitoista - mutta ei kahdeksantoista vuotta täyttäneen lapsen kanssa ja tekijä on uhrin vanhempi tai siihen rinnastettava henkilö. Mikäli lapsen seksuaalisessa hyväksikäytössä teko on omiaan aiheuttamaan uhrille hänen kehitystasonsa tai iän vuoksi erityistä vahinkoa tai teko tehdään erityisen nöyryyttävällä tavalla, tai teko on omiaan aiheuttamaan erityistä vahinkoa uhrille hänen tekijäänsä kohtaan tuntemaan erityisen luottamuksen, tai tekijän muuten erityisen riippuvaisen aseman vuoksi, kyseeseen voi tulla törkeä lapsen seksuaalinen hyväksikäyttö. Kaikkien edellä mainittujen kriteerin lisäksi teon on oltava kokonaisuutena arvostellen törkeä, jotta teko täyttää törkeän lapsen seksuaalisen hyväksikäytön tunnusmerkistön. Mikäli teko ei loukkaa kohteen seksuaalista itsemääräämisoikeutta ja osapuolten iässä, henkisessä ja ruumiillisessa kehityksessä ei ole suurta eroa, ei tekoa pidetä silloin törkeänä lapsen seksuaalisena hyväksikäyttönä tai sen lievempänä tekemuotona. Tarkkaa suoranaista osapuolien välistä ikäeroa sille, milloin teko rangaistavaa on vaikea asettaa. Yleisesti kahden saman ikäisen tai vuoden ikäerolla olevien nuorten seksuaalista kanssakäymistä ei pidetä rikoksena. (Rantaeskola ym. 2016, 55.)

Mikäli tekijä syyllistyy törkeään raiskaukseen sekä törkeään lapsen seksuaaliseen hyväksikäyttöön on kyseessä törkeä lapsen raiskaus. (RL 20:7b §.)

Seksikaupan kohteena olevan hyväksikäyttöön syyllistyy se, joka antamalla tai lupaamalla välittömän taloudellisen korvauksen saa parituksen tai ihmiskaupan kohteen ryhtymään sukupuoliyhteyteen tai siihen rinnastettavaan seksuaaliseen tekoon. Välitön taloudellinen korvaus ei välttämättä tarkoita ra-

haa, kyseeseen voi esimerkiksi tulla jokin esine. Rikoksen täyttyminen ei edellytä, että tunnusmerkistössä mainituista parituksesta tai ihmiskaupasta olisi lainvoimaseiset tuomiot. (Frände ym. 2018, 184.)

Mikäli henkilö korvauksen antamalla tai lupaamalla saa alle 18-vuotiaan ryhtymään sukupuoliyhteyteen tai muuhun seksuaaliseen tekoon on kyseessä seksuaalipalveluiden ostaminen nuorelta. Tunnusmerkistössä tarkoitettu korvaus voi olla esimerkiksi taloudellinen tai opintosuorituksen hyväksyminen (Frände 2018, 182.)

Henkilö, joka ehdottaa lapselle tapaamista tai muuta vastaavaa kanssakäymistä, tarkoituksenaan valmistaa kuvia tai tallenteita, joissa lasta esitetään suokupuolisiveellisyyttä loukkaavalla tavalla, syyllistyy lapsen houkuttelemiseen seksuaalisiin tarkoituksiin. Myös se henkilö, joka houkuttelee alle 18-vuotiaan lapsen ryhtymään sukupuoliyhteyteen tai muuhun seksuaaliseen tekoon, taikka esiintymään suokupuolisiveellisyyttä loukkaavassa esityksessä syyllistyy lapsen houkuttelemiseen seksuaalisiin tarkoituksiin. Rikosnimike jakautuu siis kahteen eri tekemuotoon. Ensimmäisessä tekemuodossa tekijä korvausta vastaan saa lapsen houkuteltua tarjoamaan seksuaalipalveluita tai esiintymään edellä kuvatun kaltaisessa esityksessä. Toisessa tekemuodossa tekijä ehdottaa lapselle tapaamista tai muuta kanssakäymistä siten, että ehdotuksesta tai olosuhteista muuten ilmenee tekijän tarkoitus valmistaa lapsipornografiaa tai kohdistaa lapseen hyväksikäyttörikos. (Rantaeskola ym. 2016, 55.)

Edellisessä kappaleessa kuvatun järjestetyn esityksen seuraaja syyllistyy suokupuolisiveellisyyttä loukkaavan lasta koskevan esityksen seuraamiseen. Tunnusmerkistön mukainen esityksen seuraaminen voi tapahtua paikan päällä tai jonkin teknisen yhteyden välityksellä. (Frände ym. 2018, 180.)

Paritukseen syyllistyy se, joka hankkiakseen itselle tai toiselle taloudellista hyötyä järjestää huoneen tai tilan korvausta vastaan tapahtuvaa sukupuoliyhteyttä, siihen rinnastettavaa seksuaalista tekoa, tai alaikäisen lapsen tekemää suokupuolisiveellisyyttä loukkaavaa tekoa varten. Myös se henkilö joka, edistää edellä kuvatuttua tekoa syyllistyy paritukseen. Edistävää toimintaa ovat esimerkiksi tekoon ryhtyvän majoittaminen vakiintuneena osana liiketoimintaa, yhteistietojen välittäminen tai muun kaltainen toiminnan markkinoiminen. Parituksessa tekijän tarkoituksena on siis hankkia itselleen taloudellista hyötyä. Hyödyn ei tarvitse olla rahaa, mutta saadun hyödyn täytyy olla rahan arvoista tai rahassa mitattavissa. (Frände ym. 2018, 186,187.)

Mikäli parituksessa tavoitellaan huomattavaa taloudellista hyötyä, teko tehdään erityisen suunnitelmallisesti tai kohteena on alle 18-vuotias lapsi ja teko on kokonaisuutena arvostellen törkeä, on kyseessä törkeä paritus. Erityisellä suunnitelmallisuudella voidaan tarkoittaa esimerkiksi sitä, että rikos tapahtuu organisoidusti. Erityistä suunnitelmallisuutta on myös laajamittainen ja ammattimainen toiminta. (Frände ym. 2018, 191,192.)

3.2 Lapsi asianomistajana

Asianomistajalla eli rikoksen uhrilla tarkoitetaan oikeustieteessä ja oikeuskäytännössä rikoksella loukatun tai vaarannetun oikeushyvän haltijaa ja sitä, jolle rikoksen kautta on välittömästi syntynyt yksityisoikeudellinen vaade. Aseman myötä asianomistajalla on oikeus vaatia rangaistusta epäillylle sekä vahingonkorvausta. (Rantaeskola ym. 2014, 37.)

Lapsiin kohdistuvissa seksuaalirikosepäilyissä teon kohteena ollut lapsi on asianomistajan asemassa. Alle 18-vuotias lapsi on ikänsä perusteella vajaavaltainen ja tällöin lähtökohtaisesti vajaavaltaisen puhevaltaa rikosasiassa käyttää edunvalvoja tai muu laillinen edustaja. Jos alaikäinen lapsi on 15-vuotias tai vanhempi, hän käyttää itsenäisesti puhevaltaansa huoltajan tai muun laillisen edustajan ohella. (Ellonen, 2013, 63.)

Yleisesti ottaen ajatellaan, että henkilöstä tulee aikuinen tämän täyttäessä 18 vuotta. Laki holhousoimesta (HolhL 442/1999) 1 luvun 2 § määrittää henkilön alaikäiseksi alle 18-vuotiaana. Lastensuojelulain (Lastensuojelul 417/2007) 1 luvun 6 §:n mukaan lapsena pidetään alle 18-vuotiasta henkilöä. Tässä opinnäytetyössä lapsella tarkoitetaan alaikäistä eli alle 18-vuotiasta henkilöä.

Lapsen ollessa rikoksen uhrina esitutkinnan käynnistämisen kynnys täytyy pitää matalana. Kun lapsi on rikoksen uhrina, ei esitutkinnan käynnistämiseen vaadita varmuutta tai suurta todennäköisyyttä rikoksen tapahtumisesta. Syytä epäillä kynnys täyttyy, kun asiassa kun harkitseva ihminen huomionsa perusteella päätyy siihen ratkaisuun ja tapauksessa on havaittavissa selvittämistäntressi. Kaikki tapaukset, joissa lapsi on asianomistajana ovat virallisen syytteen alaisia rikoksia. (Rantaeskola ym. 2016, 48.)

4 TUTKIMUS JA SEN TOTEUTTAMINEN

Tutkimuksemme tarkoituksena on saada tilastoitua tietoa Pohjois-Suomen alueella tapahtuneista lapsiin kohdistuneiden seksuaalirikosten määrästä ja vertailla kyseisten rikosten määriä eri kuntien välillä. Pohjois-Suomen alueella toimivan syyttäjän kokemuksen perusteella Oulusta on tullut suhteellisesti vertailtuna enemmän ilmoituksia lapsiin kohdistuneista rikoksista viime vuosien aikana kuin muista Pohjois-Suomen kunnista. Tästä syystä päädyimme tutkimaan Oulun ja Lapin poliisilaitoksen alueella olevia kuntia. Molempien poliisilaitosten alueelta valitsimme viisi väkiluvultaan suurinta kuntaa, jotta saisimme riittävästi tilastoituja tapauksia. Kuntien valintaa ei ole ohjannut kuntien muu rikostilanne.

Oulun poliisilaitos toimii Kainuun maakunnan ja Pohjois-Pohjanmaan maakunnan alueella (Poliisi 2021, luettu 9.4.2021). Kainuun maakuntaan kuuluu kahdeksan kuntaa ja Pohjois-Pohjanmaan maakuntaan 30 kuntaa. Tilastokeskuksen tilastojen mukaan kyseisen alueen viisi väkiluvultaan suurinta kuntaa vuonna 2019 olivat Oulu, Kajaani, Kempele, Raahel ja Ylivieska (Tilastokeskus 2021, luettu 9.4.2021).

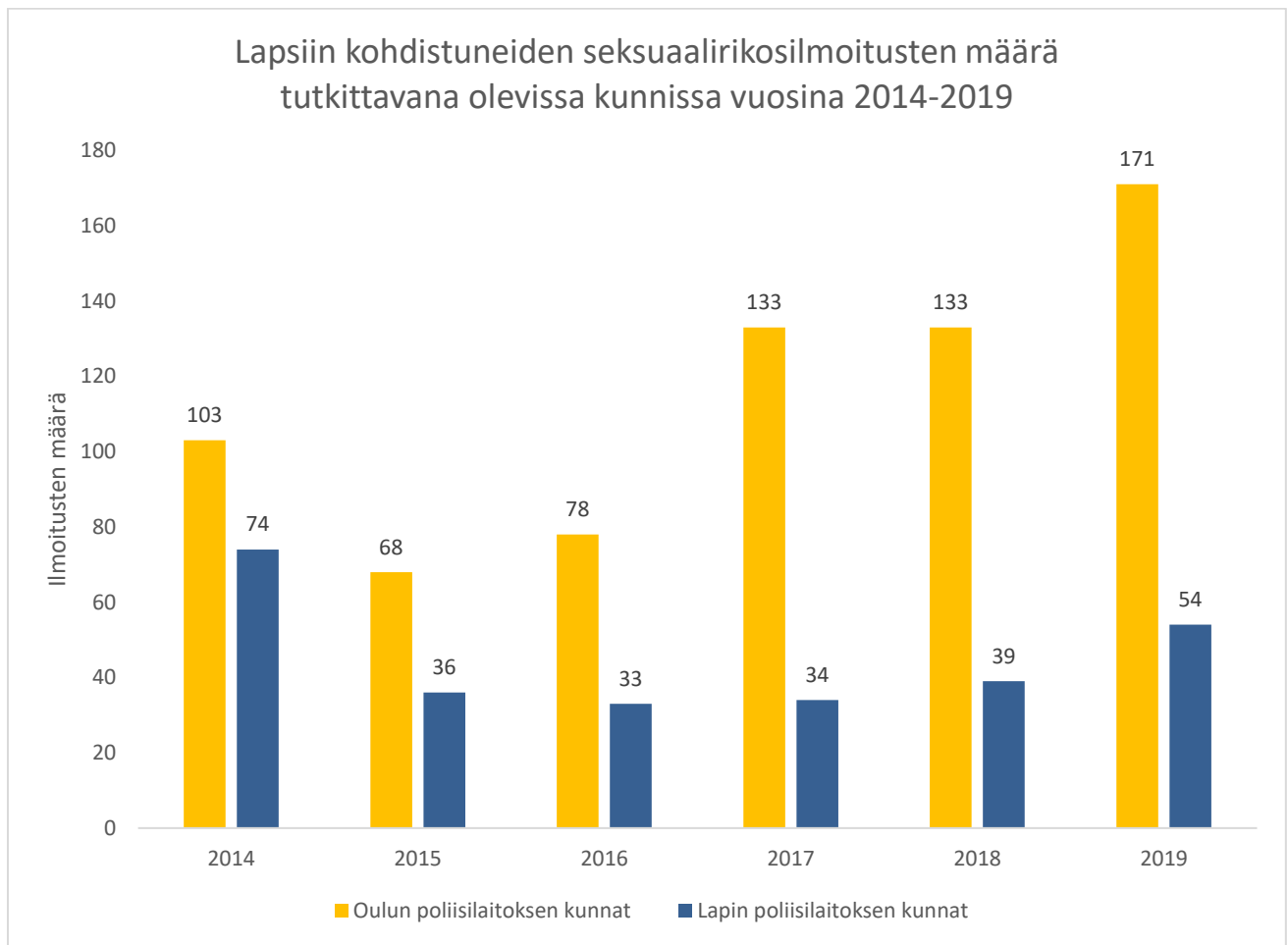
Lapin poliisilaitos toimii Lapin maakunnan alueella. Lapin maakuntaan kuuluu 21 kuntaa. (Poliisi 2021, luettu 9.4.2021.) Tilastokeskuksen tilastojen mukaan Lapin maakunnan viisi väkiluvultaan suurinta kuntaa vuonna 2019 olivat Rovaniemi, Kemi, Kemijärvi, Tornio ja Sodankylä (Tilastokeskus 2021, luettu 9.4.2021)

Tutkimuksessa käyttämämme luvut lapsiin kohdistuneista seksuaalirikoksista valituissa Pohjois-Suomen kunnissa ovat tuotettu poliisin ylläpitämästä PolStatista-tulosjärjestelmästä. Tilastot pitävät sisällään poliisin tietoon tulleet lapsiin kohdistuneet seksuaalirikokset. Kaikkia poliisin tietoon tulleita ilmoituksia kyseisistä rikosepäilyistä ei ole kuitenkaan välttämättä seurannut esitutkinta tai tuomioistuimen langettama rangaistus.

Tutkimuksessamme käsitellään rikosilmoituksia, jotka ovat tilastoitu vuosille 2014–2019. Kuusi vuotta on määrällisesti kattava ajanjakso ja valittu aikaväli tuo esiin ajantasaisen tiedon. Lapsella tarkoitetaan tässä tutkimuksessa alaikäistä eli alle 18-vuotiasta henkilöä.

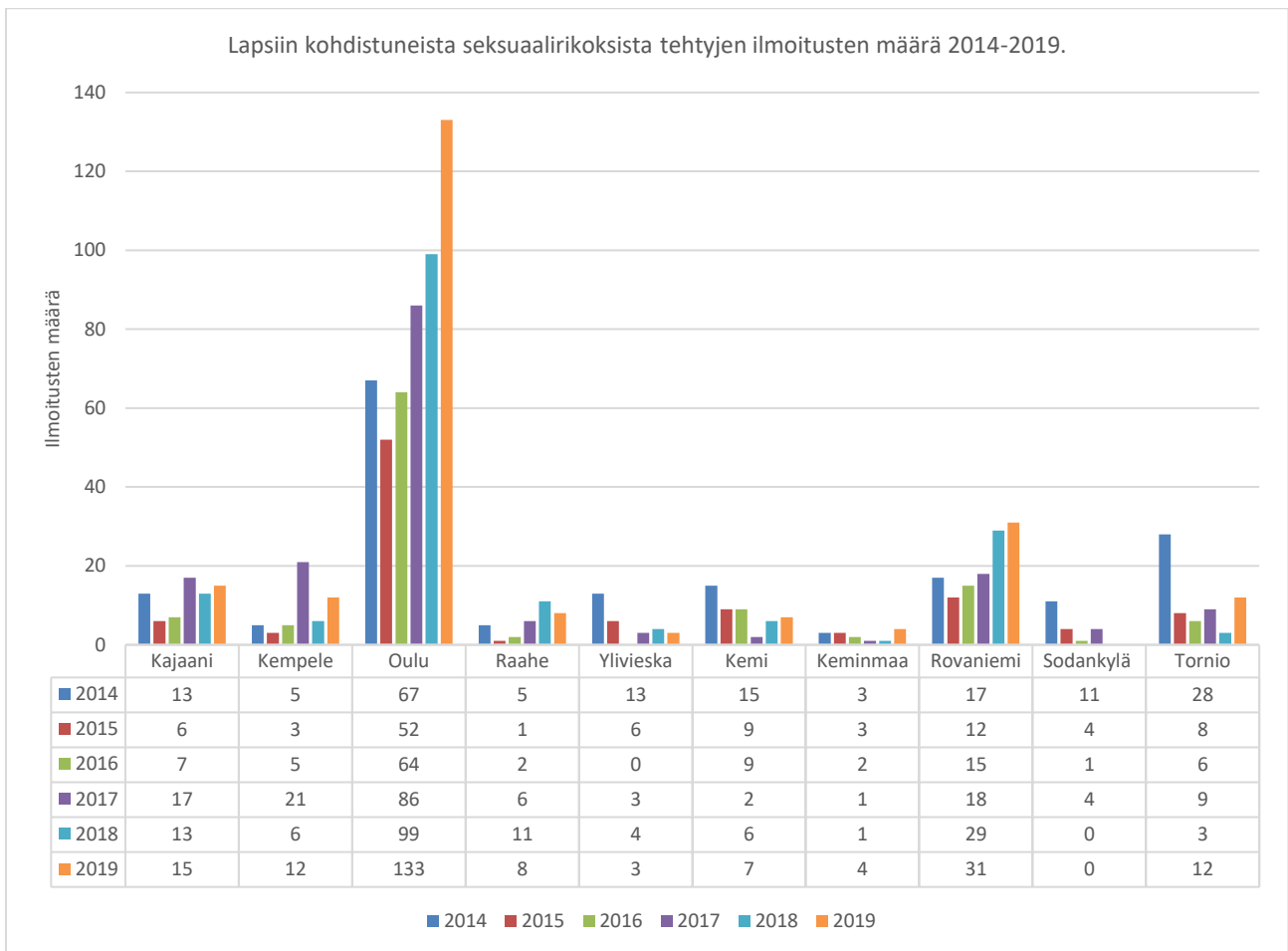
Olemme laskeneet jokaiselle opinnäytetyöhömme valitulle kunnalle ja aikavälille vuosittaisen suhdeluvun ilmoitusten määrästä. Suhdeluvun olemme saaneet jakamalla jokaisen valitun kunnan vuosittaisen rikosilmoitusmäärän käsiteltävänä olevan vuoden lapsilukumäärällä ja kertoneet sen tuhannella. Suhdeluku kuvaa lapsiin kohdistuneiden seksuaalirikosilmoitusten määrää tuhatta lasta kohden. Tämän lisäksi olemme määrittäneet suhdeluvun, jossa kunkin kunnan vuosittainen rikosilmoitusten määrä on jaettu käsiteltävänä olevan vuoden kokonaisväkiluvulla ja kerrottu 10 000:lla. Saatu suhdeluku kuvaa lapsiin kohdistuneiden seksuaalirikosilmoitusten määrää 10 000 asukasta kohden.

5 TUTKIMUSTULOKSET

Kuvio 1. Lapsiin kohdistuneiden seksuaalirikosilmoitusten määrä Oulun ja Lapin poliisilaitosten tutkittavana olevissa kunnissa vuosina 2014–2019.

Kuviossa 1 nähdään, että lapsiin kohdistuneiden seksuaalirikosten ilmoitusten määrät ovat laskeneet sekä Oulun että Lapin poliisilaitoksen valituissa kunnissa kahden ensimmäisen tutkittavana olevan vuoden aikana. Vuosien 2015 ja 2019 välisenä aikana Oulun poliisilaitoksen valittujen kuntien ilmoitusten määrät ovat kasvaneet 151,47 %. Samalla ajanjaksolla Lapin poliisilaitoksen valittujen kuntien ilmoitusten määrä on kasvanut 50 %.

Kuvio 2. Lapsiin kohdistuneista seksuaalirikoksista tehtyjen ilmoitusten määrä tutkittavana olevissa kunnissa vuosina 2014–2019.

Kuviossa 2 nähdään lapsiin kohdistuneista seksuaalirikoksista tehtyjen ilmoitusten määrä kaikissa tutkimukseen valituissa kunnissa vuosien 2014–2019 aikana. Oulun poliisilaitoksen kunnista Kajaani, Kempeleessä, Oulussa ja Raahessa lapsiin kohdistuneiden seksuaalirikosilmoitusten määrä on kasvanut tarkasteltavana olevalla aikavälillä, vastaavasti Lapin poliisilaitoksen kunnista Kemi, Sodankylässä ja Torniossa muutos on ollut päinvastainen. Muutoksia tarkastellessa ei ole kuitenkaan havaittavissa mitään selkeää yhdenmukaista kaavaa.

Kuviossa 2 Oulun poliisilaitoksen kunnista esiin nousee selkeimmin Oulu, jossa on määrällisesti kaikista eniten tehtyjä ilmoituksia jokaisena tutkimukseen valittuna vuotena. Oulussa tehtiin vähiten ilmoituksia vuonna 2015, 52 kappaletta. Samana vuonna esimerkiksi Raahessa ilmoituksia tehtiin yksi kappaletta ja Kempeleessä kolme kappaletta. Vuonna 2019 Oulussa tehtiin 133 ilmoitusta, joka on 98,51 % enemmän kuin vuonna 2014, jolloin ilmoituksia tehtiin 67 kappaletta.

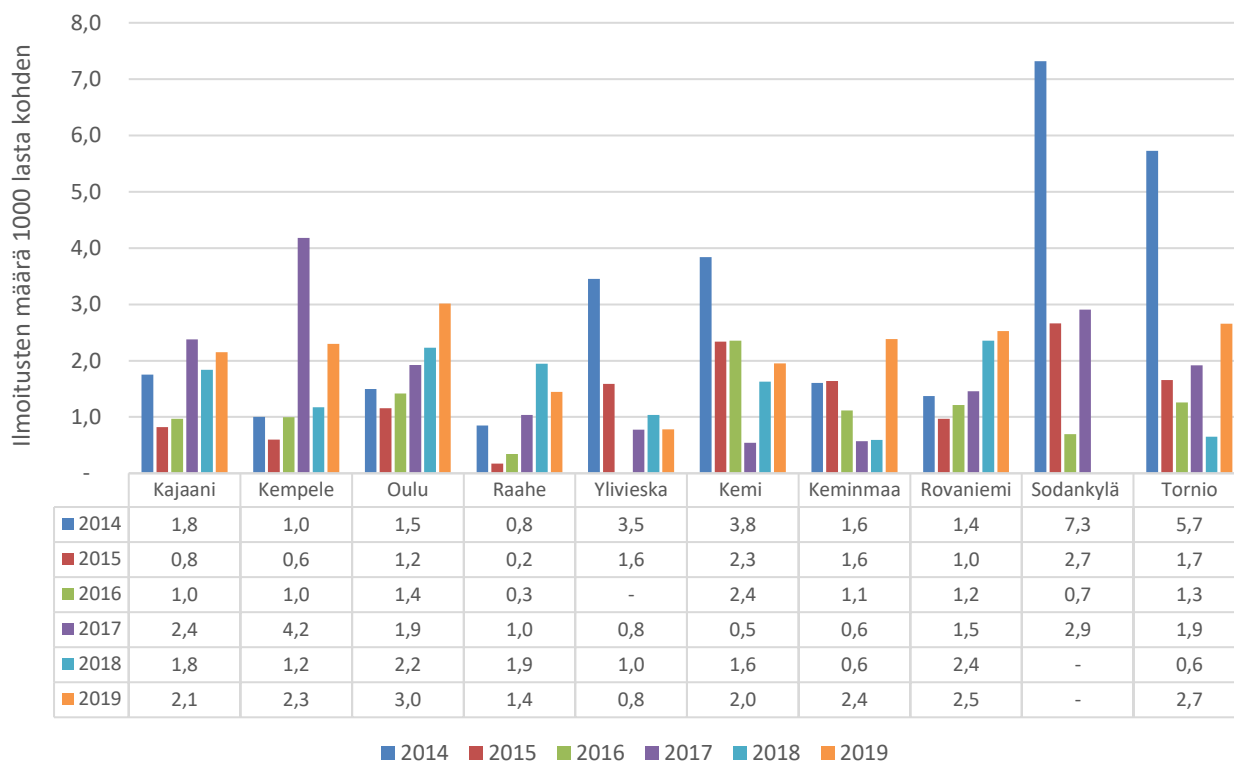
Kun tarkastellaan lapsiin kohdistuneista seksuaalirikoksista tehtyjen ilmoitusten määrää, voidaan todeta, että ovat luvut kasvaneet kaikissa muissa Oulun poliisilaitoksen valituissa kunnissa paitsi Ylivieskassa vuosina 2015–2019. Esimerkiksi vuonna 2015 Oulussa tehtiin 52 ilmoitusta ja vuonna 2019 jo 133 ilmoitusta. Kempeleessä tehtiin vuonna 2015 viisi ilmoitusta ja vuonna 2019 ilmoituksia tehtiin 13 kappaletta. Myös Kajaanissa ja Raahessa tehtyjen ilmoitusten määrä oli kasvanut.

Lapin poliisilaitoksen kuntien ilmoitusten lukumäärää tarkastellessa voidaan todeta, että Sodankylässä ilmoitusten lukumäärä on laskenut vuosina 2014–2019. Vuonna 2014 ilmoituksia Sodankylässä tehtiin 11 kappaletta, vuosina 2018 ja 2019 ilmoituksia ei tullut yhtään. Torniossa ilmoitusten osalta on havaittavissa selkeä huippu vuonna 2014. Tällöin ilmoituksia tehtiin 28 kun taas vuonna 2017 vastaava luku oli 9. Rovaniemellä ilmoitusten lukumäärä on kasvanut tasaisesti vuosina 2015–2019. Eniten ilmoituksia Rovaniemellä tehtiin vuonna 2019, 31 kappaletta. Keminmaassa ilmoituksia tehtiin yhdestä neljään vuosittain. Esimerkiksi vuonna 2019 Keminmaalla tehtiin neljä ilmoitusta, kun taas vuonna 2016 kaksi ilmoitusta. Kemissä ilmoitusten lukumäärät vaihtelivat kahden ja yhdeksän välillä vuosina 2015–2019. Vuonna 2014 Kemissä tehtiin 15 ilmoitusta.

Oulun poliisilaitoksen kunnista Kajaanissa, Kempeleessä ja Raahessa tapauksia on ollut selvästi vähemmän määrällisesti, mutta luvut ovat kuitenkin kasvaneet tutkittavana olevalla ajanjaksolla. Kajaanissa ilmoitusten määrä on kasvanut 15,38 %, Kempeleessä jopa 140 % ja Raahessa 60 %. Ylivieska on ainoa Oulun poliisilaitoksen kunnista, jossa tapausten määrä on selvästi pienentynyt.

Kuviossa 2 huomataan usean Lapin poliisilaitoksen kunnan ilmoitusten määrän vähentyneen tutkittavana olevalla ajanjaksolla. Kemissä ja Torniossa ilmoitusten määrät ovat vähentyneet yli puolella, Sodankylässä ilmoitusten lukumäärä on kahtena viimeisenä vuotena ollut nolla. Vain Rovaniemellä ja Keminmaassa ilmoitusten määrät ovat kasvaneet tutkittavana olevalla ajanjaksolla. Rovaniemellä kasvu on ollut suurempaa, sillä ilmoituksia on tehty 78,57 % enemmän vuonna 2019 kuin vuonna 2014. Keminmaassa vastaavasti ilmoituksia on tehty 50 % enemmän samalla ajanjaksolla.

Lapsiin kohdistuneista seksuaalirikoksista tehdyt ilmoitukset suhteessa alaikäisten määrään.

Kuvio 3. Lapsiin kohdistuneista seksuaalirikoksista tehtyjen ilmoitusten määrä suhteessa alaikäisten määrään tutkittavana olevissa kunnissa vuosina 2014–2019.

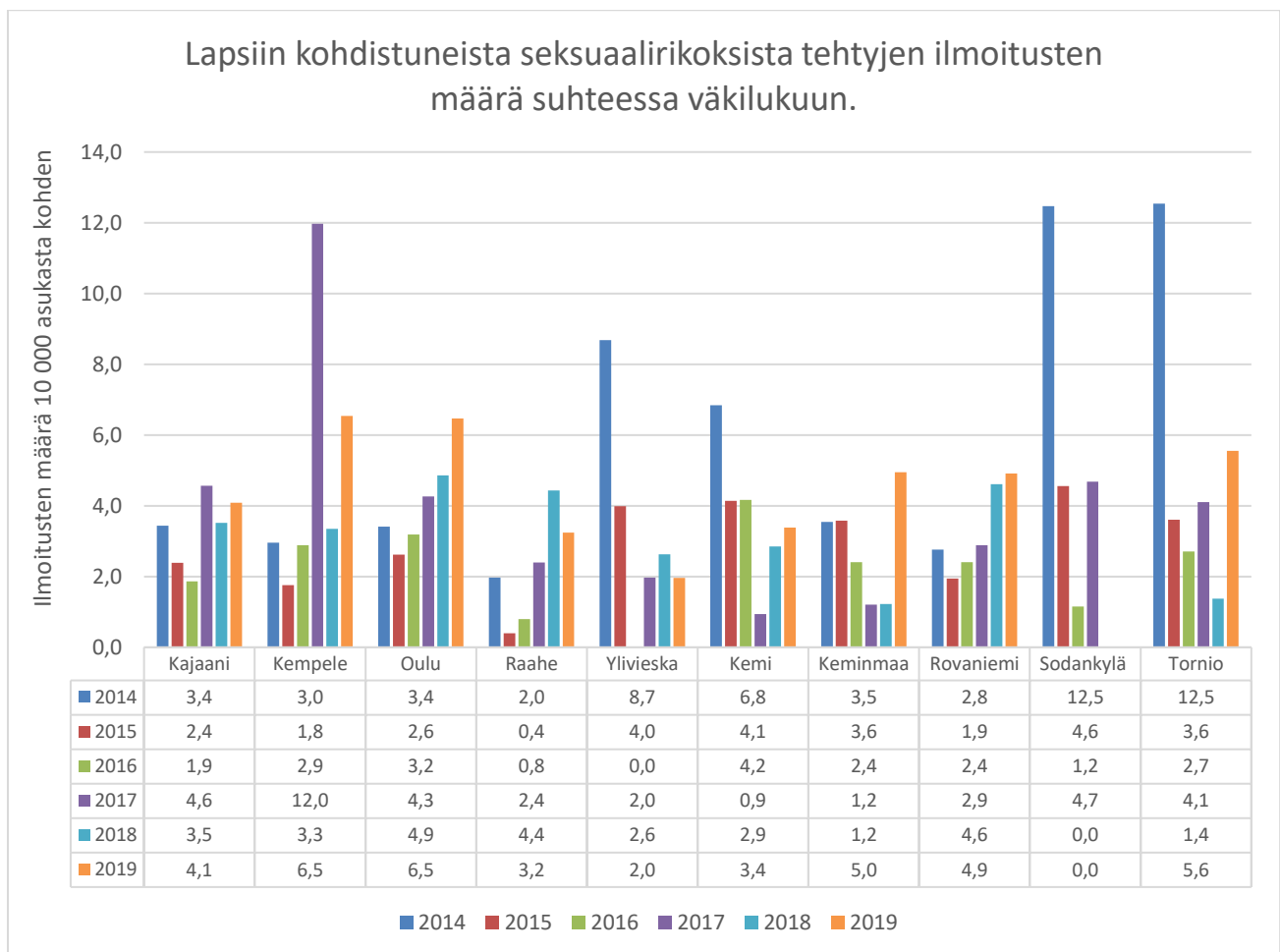
Kuviota 3 tarkastellessa voidaan havaita lapsiin kohdistuneiden seksuaalirikosilmoitusten määrien painottuvan eri tavalla kuin kuviossa 2. Kun ilmoitusmäärät suhteutetaan jokaisen kunnan alaikäisten lasten lukumäärään, vuodelta 2014 selkeimmin esille nousevat Sodankylä ja Tornio, joissa ilmoitusten määrä on moninkertainen verrattuna muihin tutkimuksiin valittuihin kuntiin. Vuonna 2014 Sodankylässä ilmoitusten määrä tuhatta lasta kohden on 7,3 ja Torniossa 5,7, kun taas esimerkiksi Oulussa vastaava lukema on vain 1,5 ja Rovaniemellä 1,4.

Tutkittavana olevissa Oulun poliisilaitoksen kunnissa erot ilmoitusten määrissä ovat vähäisiä. Tarkastelun kohteena olevalla aikavälillä määrällisesti vähiten ilmoituksia tehtiin Ylivieskassa vuonna 2016, kun kyseiseltä vuodelta ei ole tilastoitu ainoatakaan ilmoitusta lapsiin kohdistuneista seksuaalirikoksista. Eniten ilmoituksia Oulun poliisilaitoksen kunnista on tehty Kempeleessä vuonna 2017, kun ilmoitusten määrä oli 4,2 kappaletta tuhatta lasta kohden.

Lapin poliisilaitoksen kunnista Rovaniemellä ilmoitusten määrät ovat kasvaneet tasaisesti vuodesta 2015 eteenpäin. Kemissä, Keminmaassa, Sodankylässä ja Torniossa ilmoitusten määrät vaihtelevat

enemmän vuositasolla samalla aikavälillä Esimerkiksi Sodankylässä tehtiin 2,9 ilmoitusta vuonna 2017, mutta kahtena seuraavana vuotena ilmoituksia ei tehty lainkaan.

Tarkastellessa ilmoitusten lukumäärää suhteutettuna kunkin kunnan lapsimääriin, Rovaniemin ja Oulun saatu suhdeluku on useampana vuonna pienempi kuin monen pienemmän kunnan. Suurin yksittäinen suhdeluku on Sodankylässä vuonna 2014. Kaikki tutkimuksessa mukana olleet vuodet huomioon ottaen keskiarvillisesti suurin suhdeluku 2,3 on Torniossa. Keskiarvillisesti pienin suhdeluku 0,9 on Raahessa. Kun ilmoitusten määrä suhteutetaan lapsilukumäärään, erot eri kuntien välillä tasoittuvat huomattavasti verrattuna pelkkien ilmoitusten määrään.

Kuvio 4. Lapsiin kohdistuneiden seksuaalirikosilmoitusten määrä suhteessa väkilukuun tutkittavana olevissa kunnissa vuosina 2014–2019.

Kuviossa 4 huomio kiinnittyy vuoteen 2014, jolloin Ylivieskassa, Kemissä, Sodankylässä ja Torniossa tehtiin huomattavan paljon enemmän ilmoituksia lapsiin kohdistuneista seksuaalirikoksista kuin muissa tutkimukseen valituissa kunnissa. Esimerkiksi Ylivieskassa tehtiin 8,6 ilmoitusta 10 000 asukasta kohden, kun Oulun vastaava luku on 3,4.

Oulun poliisilaitoksen kunnista Kempele erottuu vuoden 2017 tilastolla, jolloin Kempeleessä tehtiin 12 ilmoitusta 10 000 asukasta kohden. Kaikissa muissa Oulun poliisilaitoksen kunnissa vastaavan vuoden ilmoitusmäärät jäävät alle viiteen ilmoitukseen.

Lapin poliisilaitoksen kunnista vain Rovaniemen luvuissa voidaan sanoa olevan tasaista kasvua ilmoitusmäärissä vuosien 2015–2019 välillä. Muiden kuntien ilmoitusten määrät vaihtelevat vuosittain ilman selkeää kaavaa, esimerkiksi Sodankylän ilmoitusmäärät tippuvat nolnaan kahden viimeisen vuoden aikana.

Kun ilmoitusten lukumäärä suhteutetaan jokaisen kunnan väkimäärään kuntien väliset erot pysyvät tasaisena. Selvät yksittäiset huiput ovat havaittavissa vuonna 2014 Sodankylässä ja Torniossa, sekä Vuonna 2017 Kempeleessä. Keskiarvollisesti pienen lukema 2,2 on jälleen Raahessa ja suurin 5,0 Torniossa.

Oulussa tehdään selvästi eniten ilmoituksia lapsiin kohdistuneista seksuaalirikoksista jokaisena tutkimuksessa olevana vuotena. Kun ilmoitusten määrä suhteutetaan jokaisen kunnan lapsilukumäärään, vain vuonna 2019 Oulussa on tehty eniten ilmoituksia. Kun tälle suhdeluvulle lasketaan kuntakohtainen keskiarvo vuosille 2014–2019 on Oulussa tehty kolmanneksi eniten ilmoituksia. Keskiarvollinen suhde Oulussa on 1,9. Suhteuttaessa ilmoitusmäärä kuntien väkilukuun Oulussa ilmoituksia on tehty eniten ainoastaan vuonna 2019. Kun tätä suhdelukua verrataan keskiarvollisesti muihin kuntiin, on Oulussa tehty neljänneksi eniten ilmoituksia. Oulussa tämä keskiarvo on 4,2.

Tarkastellessa kaikkia käsiteltyjä lukuja kokonaisuutena voidaan todeta ilmoitusten määrän kasvaneen vuosina 2014–2019.

6 POHDINTA

Opinnäytetyömme alkuolettamuksena oli, että lapsiin kohdistuneista seksuaalirikoksista olisi tehty vuosi vuodelta enemmän ilmoituksia poliisille. Lisäksi olettamuksena oli, että Pohjois-Suomen isommissa kunnissa, kuten esimerkiksi Oulussa tai Rovaniemellä poliisille ilmoitetaan enemmän tapauksia, joissa lapsi on joutunut seksuaalirikoksen uhriksi.

Kuten opinnäytetyössämme mainittiin edellä, Lapin Kansassa vuonna 2018 julkaistussa artikkelissa rikosylikomisario Jukka Haataja kertoi lapsiin kohdistuneiden seksuaalirikosten määrän pienentyneen Lapin poliisilaitoksen alueella vuoden 2014 jälkeen. Opinnäytetyössämme saatujen tulosten perusteella voidaan todeta, että lapsiin kohdistuneista seksuaalirikoksista tehtyjen ilmoitusten määrät vähenivät Lapin poliisilaitoksen alueella vuosien 2014–2016 aikana, mutta tämän jälkeen ilmoitusten määrät ovat taas lähteneet kasvuun.

Opinnäytetyössämme esiin nostetussa Kalevan artikkelissa Heikki Uusitalo kirjoitti seksuaalirikosten määrien vähentyneen Oulun poliisilaitoksen alueella, mutta Oulun kaupungin alueella kyseisten rikosten määrä olisi puolestaan kasvanut vuoden 2018 aikana. Uusitalo mainitsi tekstissään useassa tapauksessa asianomistajan olleen alaikäinen tyttö. Opinnäytetyössämme saatujen tulosten mukaan Oulun poliisilaitoksen alueella vuosina 2017 ja 2018 lapsiin kohdistuneista seksuaalirikoksista tehtyjen ilmoitusten määrä pysyi samana, mutta vuonna 2019 ilmoituksia oli tehty huomattavasti enemmän. Oulun kaupungin osalta ilmoitusten määrät kasvoivat vuosien 2017–2019 välillä, kuten myös Uusitalo mainitsi.

Tutkimustuloksen perusteella voidaan sanoa lapsiin kohdistuneiden seksuaalirikosten ilmoitusmäärien kasvaneen sekä Oulun että Lapin poliisilaitoksen tutkimukseen valituissa kunnissa lähes koko tarkasteltavana olevalla aikavälillä. Vuonna 2014 molempien poliisilaitosten tilastoissa oli havaittavissa selkeät huiput tapausten määrissä verrattuna koko tarkasteltavana olevalla aikavälillä. Vuodesta 2015 eteenpäin varsinkin Oulun poliisilaitoksen kuntien ilmoitusten määrät lähtivät selkeään kasvuun jokaisena tutkittavana olleena vuotena. Myös Lapin poliisilaitoksen luvut kasvoivat tasaisesti vuosien 2015–2019 välisenä aikana, mutta määrien kasvu oli huomattavasti maltillisempaa.

Vuonna 2018 valtakunnan mediassa käsiteltiin paljon Oulussa ilmi tulleita lapsiin kohdistuneita seksuaalirikoksia. Ilmoitusten määrässä on nähtävissä selvä huippu aikaisempiin vuosiin verrattuna, mutta kun ilmoitusten määrää suhteutetaan lapsi- ja väkilukumääriin ei Oulun vuosi 2019 yllä lähellekään tutkimuksen huippulukemia.

6.1 Tutkimuksen haasteet

Opinnäytetyön ensimmäinen haaste oli aiheen valinta. Alun perin olimme valinneet täysin eri aiheen, mutta ongelmat alkuperäisen aiheen aineiston sekä tietoperustan vähäisyyden kanssa, tutkimuskysymysten asettelun haasteet ja aikataulun kiireellisyys johtivat siihen, että vaihdoimme aihetta. Päädyimme valitsemaan tämän opinnäytetyön aiheen sen ajankohtaisuuden ja selkeyden takia. Omien pohdintojemme ja opinnäytetyön ohjaajien kanssa käytyjen keskustelujen jälkeen aihe oli selkeä rajata ja alkaa tuottamaan tietoperustaa sekä tutkimaan ilmiötä.

Valittu tutkimusmenetelmä tuotti omat haasteensa tutkimuksen tekemiselle. Kvantitatiivisen tutkimuksen aineiston tulee olla riittävän edustava ja suuri. Ensimmäisten PolStat-tilastojen jälkeen pohdimme, tulisiko tarkasteltavaa aikaväliä kasvattaa pidemmäksi, jolloin saataisiin suurempi aineistopohja. Muuttujien oikea valinta kuitenkin auttoi tilastojen muodostamisessa. Oikein valitut muuttujat antoivat mielestämme riittävän edustavan aineiston tutkimuksemme pohjaksi, jolloin tarkasteltavaa aikaväliä ei ollut syytä kasvattaa pidemmäksi. Saatujen lukujen perusteella pystyimme muodostamaan ilmiötä kuvaavat tilastograafit sekä kuvaamaan tuloksia sanallisesti.

Tutkimuksemme yhtenä haasteena voidaan pitää tilastojen luotettavuutta. Tilastot ovat tuotettu poliisin ylläpitämästä järjestelmästä, mutta tilastoissa näkyvät vain tapaukset, joista on tehty ilmoitus. Todellisuudessa lapsiin kohdistuneita seksuaalirikoksia on todennäköisesti tapahtunut enemmän. Opinnäytetyömme tietoperustaa tehdessä huomasimme, että monessa aiemmassa tutkimuksessa mainittiin esimerkiksi, että moni ilmoitusvelvollisuuden piirissä oleva viranomainen ei ollut tietoinen velvollisuudestaan ilmoittaa poliisille mahdollisista rikosepäilyistä. Tätä selitettiin muuttuneella lainsäädännöllä. Lisäksi vuoden 2013 lapsiuhritutkimuksessa kerrottiin lasten ja nuorten vaikeudesta kertoa kohdatusta seksuaalirikoksesta, koska teot koetaan niin hävettäviksi verrattuna esimerkiksi kohdattuun väkivaltaan. Lisäksi haasteena ovat syyt ilmiön taustalla. Tilastot antavat pelkästään numeroita, mutta eivät kerro syitä, jotka ovat mahdollisesti kasvattaneet tai vähentäneet ilmoitusten määriä tutkittavana olevissa kunnissa.

Saatujen tulosten analysointi sekä raportointi osoittautui myös yllättävän suureksi haasteeksi. PolStat:n luvut olivat selkeitä, mutta se miten luvut saadaan mahdollisimman selkeästi esitettyä, aiheutti ongelmia. Päädyimme ensin tarkastelemaan jokaista tutkimukseen valittua vuotta omana kuviona, jotka sisälsivät kaikki valitut kunnat. Tällöin kuviot olivat sisällöltään informatiivisia, mutta kuvioita oli huomattavan paljon. Lisäksi lukujen vertailu eri vuosien välillä ei ollut kovin sujuvaa, kun kuvioita oli paljon, joten päädyimme tiivistämään tarkasteltavan olevat vuodet samoihin taulukoihin. Näin eri vuosien välillä olleita eroja oli helpompi vertailla keskenään ja tarkastella valituissa kunnissa tehtyjen ilmoitusten määriä.

Alkuolettamus lapsiin kohdistuneiden seksuaalirikoksista tehtyjen ilmoitusmäärien kasvusta osoittautui osittain todeksi. Sekä Oulun että Lapin poliisilaitosten alueiden valituissa kunnissa lapsiin kohdistuneista seksuaalirikoksista tehtyjen ilmoitusmäärät olivat kasvaneet vuodesta 2015 suhteellisen tasaisesti. Mutta kasvu ei sinällään kertonut koko totuutta ilmiön yleisyyden kasvusta. Lisäolettamus oli, että isot kunnat, Oulu ja Rovaniemi, erottuisivat selkeämmin pienemmistä kunnista. Kun ilmoitusten määrät suhteutettiin lapsien määrään sekä kuntien väkilukuun, tilastojen luvut tasoittuivat selvästi. Nyt jopa pienet kunnat saattoivat tehdä yksittäisiä, selkeitä huippuja tilastoihin. Tässä haasteeksi osoittautui selkeiden johtopäätösten tekeminen ilmoitusmäärien suhteellista kasvua vertailemalla. Tulosten vertailu vuositason ja eri kuntien välillä antoi pieniä eroja, mutta ei noussut kuitenkaan vuosi vuodelta, kuten oletettiin alun perin.

Kokonaisuutena opinnäytetyön tutkimuksen tekeminen tarjosi monenlaisia haasteita, mutta saadut tulokset antoivat kuitenkin vastauksia tutkimuksen alussa esitettyihin tutkimuskysymyksiin.

6.2 Oma oppiminen

Toiselle meistä tämä oli ensimmäinen opinnäyte, joten opinnäytetyöprosessi kokonaisuudessaan oli uuden oppimista. Toki se, että toisella tekijöistä oli kokemusta, auttoi projektin tekemisessä. Kummallakaan meistä ei ollut kokemusta määrällisestä tutkimuksesta. Tutkimus, kehitys ja innovaatiot opinnot pohjustivat tähän hyvin, mutta vasta opinnäytetyön tekeminen aukaisi kvantitatiivisen tutkimusmaailman ja opetti mitä sen tekeminen käytännössä vaatii.

Hyödynsimme opinnäytetyössämme poliisin PolStat-tulostietojärjestelmää. Opintojen aikana emme olleet aiemmin käyttäneet kyseistä järjestelmää, joten emme olleet täysin varmoja tarjoaako järjestelmän tilastot vastauksia kaikkiin haluamiimme kysymyksiin. Järjestelmä osoittautui kuitenkin hyvin selkeäksi käyttää ja haluamamme rajaukset asiaomistajien iän, paikkakuntien, rikosnimikkeiden sekä vuosilukujen suhteen olivat toteutettavissa. Varmistimme kuitenkin kaiken varalta vielä käyttämämme tilastojen luvut poliisiammattikorkeakoulun erikoissuunnittelija Juha Heleniukselta. Uskon että PolStat on tämän opinnäytetyön jälkeen entistä helpommin hyödynnettävissä myös myöhemmässä työelämässä.

Aloitimme työn tekemisen maaliskuussa 2021. Vaikka olemme tyytyväisiä opinnäytetyöhömmä, aloitaisimme sen tekemisen aikaisemmin. Aika työn tekemiseen oli riittävä, mutta työmäärää olisi pitämällä aikavälillä voinut jakaa tasaisemmin.

Kuten jo olemme aiemmin opinnäytetyössämme maininneet, lapsiin kohdistuneet seksuaalirikokset ovat hyvin ajankohtainen aihe. Aiheesta on kirjoitettu paljon mediassa sekä aiheesta on tutkittu myös viime vuosien aikana erilaisissa tutkielmissa ja opinnäytetoissa. Meidän työmme käsittelee Pohjois-

Suomen alueelta vain isoimpia kuntia, mutta olisi mielenkiintoista saada tietoa myös muiden Poliisilaitosten alueilta sekä pienemmistä kunnista. Tutkimuksia voisi laajentaa näin koskemaan maantieteellisesti isompaa aluetta, jolloin ilmiöstä saisi entistä laajemman käsityksen.

Emme ole käsitelleet juurikaan syitä ilmiön taustalla. Osassa aiemmista tutkimuksista selvitettiin esimerkiksi lastensuojelulain muutoksen vaikutuksia ilmoitusten määriin sekä rikoksen tekijöiden ja asianomistajien välisiä suhteita. Voisi ajatella, että ilmiön kasvun taustalla vaikuttaa hyvin paljon erilaisia syitä myös alueellisten erojen lisäksi. Tämä olisi myös mielenkiintoinen aihe tutkittavaksi myöhemmissä opinnäytetöissä, jotka jollain tasolla käsittelevät lapsiin kohdistuneita väkivalta- ja seksuaalirikoksia.

Ilmiötä voisi tutkia yksityiskohtaisemmin, esimerkiksi rikosnimikkeiden valintaa ilmiön ympärillä voisi tutkimusasetelmasta riippuen joko laajentaa tai supistaa. Rikoksen tekijöiden ikäjakaumaa tiettyjen rikosnimikkeiden taustalla voisi selvittää tarkemmin erilaisissa nimikkeissä. Useassa tutkimuksemme tietoperustassa mainitussa julkaisussa kirjoitettiin rinnakkain lapsiin kohdistuneesta väkivallasta ja seksuaalirikoksista. Mielenkiintoinen selvitettävä asia olisi se, että kuinka usein samat lapset joutuvat kohtaamaan sekä väkivaltaa ja seksuaalirikoksia sekä liittykö näihin ilmiöihin vielä laajemmin erilaisia rikosnimikkeitä.

LÄHTEET

Ellonen, Noora (toim.) 2013: Rikostutkinta lapsiin kohdistuvissa väkivalta- ja seksuaalirikoksissa.

Ellonen, Noora & Fagerlund Monica & Haapakangas, Kimmo 2019: Lapsiin kohdistuneiden seksuaalirikosten ilmoitukset kasvussa, uhrikokemukset eivät. Artikkelit. Luettavissa: <https://www.stat.fi/tietotrendit/artikkelit/2019/lapsiin-kohdistuneiden-seksuaalirikosten-ilmoitukset-kasvussa-uhrikokemukset-eivat/>

Ellonen Noora & Rantaeskola Satu (toim.) 2016: Lapsiin kohdistuvien väkivalta – ja seksuaalirikosten epäilyjen tutkinta. Tampere, Poliisiammattikorkeakoulu.

Fagerlund, Monica & Toivonen, Virve-Maria 2021. Rikosprosessin kesto lapsiin kohdistuvissa seksuaalirikoksissa. Helsinki, Valtioneuvoston kanslia.

Fagerlund, Monica & Peltola, Marja & Kääriäinen, Juha & Ellonen, Noora & Sariola, Heikki 2014: Lasten ja nuorten väkivaltakokemukset 2013. Tampere, Poliisiammattikorkeakoulu.

Frände, Dan. Matikkala, Jussi. Tapani, Jussi. Tolvanen, Matti. Viljanen, Pekka. & Wahlberg, Markus. 2018. Keskeiset rikokset. Keuruu. Otavan Kirjapaino Oy

Heikkilä, Tarja 2014: Tilastollinen tutkimus. Helsinki, Edita

Humppi, Sanna-Mari & Ellonen, Noora 2010: Lapsiin kohdistuva väkivalta ja hyväksikäyttö. Tampere, Poliisiammattikorkeakoulu.

Jäntti, Mari & Mäki, Markus 2019: Poliisi: Seksuaalirikosten ilmoitusmäärä kasvoi 16 prosenttia. Yle 26.7.2019. Luettavissa: <https://yle.fi/uutiset/3-10894732> Luettu 9.4.2019

Kaitamäki, Ella 2018: Lapsiin kohdistuvat perhe- ja lähisuhdeväkivaltarikokset Suomessa vuosina 2009–2017. Vaasan Ammattikorkeakoulu. Oikeushallinto. AMK-opinnäytetyö.

Karanko, Kari 2020: Lapsi seksuaali- ja pahoinpitelyrikoksen uhrina. Helsingin yliopisto. Oikeustieteellinen tiedekunta. Pro-gradu tutkielma.

Kemppainen, Susanna 2018: Oulussa tullut ilmi yhä enemmän törkeitä lapsen kohdistuneita seksuaalirikoksia – "Asunnossa on useampia henkilöitä, jotka käyttävät lasta hyväkseen". Lapin Kansa 14.12.2018. Luettavissa: <https://www.lapinkansa.fi/oulussa-tullut-ilmi-yha-enemman-torkeita-lapsenk/151633> Luettu: 9.4.2021

Lapin poliisilaitos, Poliisi, luettavissa: <https://poliisi.fi/lapin-poliisilaitos> luettu 9.4.2021

Oulun poliisilaitos, Poliisi, luettavissa: <https://poliisi.fi/oulun-poliisilaitos> luettu 9.4.2021

Rantaeskola, Satu (toim.) 2014: Esitutkintalaki – Kommentaari. Tampere, Poliisiammattikorkeakoulu.

Sallinen, Milla 2018: "Lapsiin kohdistuneet rikokset aina tutkinnan kärkipäässä" – seksuaalirikosten määrä laskenut Lapissa viime vuosina. Lapin Kansa 14.12.2018. Luettavissa: <https://www.lapinkansa.fi/lapsiin-kohdistuneet-rikokset-aina-tutkinnan-karki/151670> Luettu: 9.4.2021

Tilastokeskuksen maksuttomat tietokannat, Tilastokeskus, luettavissa:

https://pxnet2.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin__vrm__vaerak/stat-fin_vaerak_pxt_11re.px/table/tableViewLayout1/?loadedQueryId=e47395f9-1e87-4ee2-b05a-177b9b5fc879&timeType=item Luettu 9.4.2021

Tilastokeskus, luettavissa: https://www.stat.fi/meta/kas/kvanti_tutkimus.html Luettu 13.5.2021

Tilastokeskus, luettavissa: <https://www.stat.fi/meta/kas/hypoteesi.html> Luettu 13.5.2021

Uusitalo, Heikki 2019: Seksuaalirikosten määrä väheni Oulun poliisilaitoksen alueella – Oulun kaupunkialueella kehitys päinvastainen. Kaleva 1.2.2019. Luettavissa: <https://www.kaleva.fi/seksuaalirikosten-maara-vaheni-oulun-poliisilaitok/1737372> Luettu: 9.4.2021.

Vilka Hanna, Tutki ja mittaa – Määrällisen tutkimuksen perusteet, 2007, Tammi